

ØVRE ROMERIKE TINGRETT

DOM

Avsagt: 04.06.2012 i Øvre Romerike tingrett,
Saksnr.: 11-014413TVI-OVRO
Dommer: Sorenskriver Randi Haukebø
Saken gjelder: Overprøving av vedtak om avliving av hund

Ingun Torill Rusthaug

Advokat Jo Gjestvang

mot

Staten v/Justis- og
beredskapsdepartementet

Regjeringsadvokaten
v/advokat Fanny Elisabeth Platou Amble
v/advokatfullmektig Tonje Skjeie

DOM

Saken gjelder overprøving av vedtak om avliving av hunden Pablo, jf hundeloven § 19.

Sakens bakgrunn

Saksøker Ingun Rusthaug mottok høsten 2003 to hvalper på ca 5 måneder gjennom frivillig omplassering fra personer som var ukjent for Rusthaug. Hun antok at de to hvalpene, Gorm og Pablo, var fra helsøsken. Hun fikk ved overtagelsen i Sverige ingen opplysninger om hundenes herkomst. Hundene bodde som familiehunder sammen med Rusthaugs familie på Kløfta noe Pablo fortsatt gjør.

Den 16. mars 2010 mottok Romerike politidistrikt en mail fra en av Rusthaugs naboer. Fra mailen hitsettes:

"Hei.

Har et forhold som jeg ber om hjelp til å rydde opp i.

Min nabo Ingun Rusthaug, Solbergveien 4, 2040 Kløfta har to ulovlige hunder. De er av typen kamphund og hun oppbevarer og har ansvaret for de, da sønnen ikke tar seg av de.

De kan oppleves som svært ukontrollerte/impulsive, og jeg frykter for hva som kan skje med lekende barn osv.

...."

Denne mailen medførte at en politipatrulje ble sendt hjem til Rusthaug. Etter en stund fikk de hilse på hundene. Den ene polititjenestemannen møtte som vitne under hovedforhandlingen. Han beskrev hundene som "ikke unaturlig for personer ukjent med hunder ville bli engstelig". Polititjenestemennene ba Rusthaug fremvise papirer på hundene hvilket hun ikke hadde. De fikk med seg et bilde av hundene.

En av tjenestemennene som var på besøk hos Rusthaug sendte en rapport til Forvaltningsavdelingen ved Romerike politidistrikt datert 9. april 2010. Fra rapporten hitsettes:

"....

Etter en tid ble vi sluppet inn på adressen, og møtt av hundene. De fremstod som voldsomme i sin adferd, og hoppet mot oss og bjeffet. Fra vårt synspunkt er det fullt forståelig at disse hundene kan oppfattes som ukontrollerbare og farlige i sin adferd.

Rusthaug hadde ikke papirer på hundene, og kunne ikke si noe eksakt om alder eller type. Hun mente at hundene var ca 8 år gammel. Vi mener hundene har preg av amstaffrase. Vi fikk med oss et bilde av hundene, som er vedlagt denne rapporten."

Ved brev av 10. mai 2010 fra Romerike politidistrikt mottok Rusthaug *Forhåndsvarsel om avlaving av farlige hunder*. Fra brevet hitsettes:

"I medhold av lov om hundehold (hundeloven) § 19, jf forskrift om hunder av 20. august 2004, § 1 annet ledd b), ble det fra 20. august 2004 forbudt å holde både amerikansk staffordshire terrier (Amstaff) og pitbull, eller blandinger av disse, idet disse hundetyperne ansees som farlige hunder.

I medhold av ovennevnte forskrift § 3 annet ledd b) kan Amstaff født/kjøpt før 20.08.2004, likevel beholdes dersom den innen 20. desember 2004 ble identitetsmerket (chip/eller øretatovering) og identitetsmerket knytter hunden til et registreringsbevis som opplyser om eiers navn, adresse og som viser at hunden er avlet, innført eller anskaffet før 20. august 2004. Pitbull er under ingen omstendigheter en lovlig hund, og skal derfor avlives.

Det er hundeeier som har bevisbyrden for at hunden er lovlig, jf forskriften § 2 første ledd. Dersom ovennevnte dokumentasjon ikke kan fremlegges, er hunden å anse som farlig hund, og hunden avlives, jf hundeloven § 24, jf § 19 femte ledd.

....

Begrunnelsen for et eventuelt vedtak om avlaving vil være følgende; Politiet var på Deres adresse den 7. april d.å., for å vurdere Deres to hunder. Hundene fremsto som voldsomme i sin adferd. På bakgrunn av hundenes eksteriør og størrelse, har politiet grunn til å tro at hundene er av type Amstaff eller pitbull, eller en blanding av en eller begge disse rasene.

...."

Rusthaug svarte på forhåndsvarselet ved brev av 18. mai 2010. Der opplyste hun blant annet at hun ikke har papirer på hundene.

Ved brev av 28. mai 2010 fattet Romerike politidistrikt *Vedtak om avlaving av hund*. Fra vedtaket hitsettes:

" . . .

For politiet fremstår Deres to hunder, av utseende, som kamphunder/bærer preg av Amstaff-rase.

På bakgrunn av det ovennevnte finner politiet at De ikke tilfredsstillter lovens vilkår for å kunne beholde Deres to hunder. Politiet fatter derfor vedtak om avlaving av hundene, jf hundeloven § 24 første ledd bokstav f), jf § 19 femte ledd.

...."

Ved brev av 2. juni 2010 påklaget Rusthaug avlivningsvedtaket. Hun ba også om utsatt iverksettelse. Hun gjentok der at hun ikke hadde papirer på hundene, og at de muligens var en blanding mellom engelsk staffordshire/bokser/labrador/bullterrier. Rusthaugs daværende advokat skrev også en klage datert 4. juni 2010.

Ved brev av 14. juni 2010 fra Romerike politidistrikt ble klagen oversendt Politidirektoratet. Politiet fastholdt sitt vedtak, men ga utsatt iverksettelse. Fra oversendelsesbrevet hitsettes:

"

Etter politiets vurdering, er det tvil om Rusthaugs to hunder er farlige hunder, idet disse eksteriørmessig bærer preg av å være pitbull rase/amstaff rase, eller krysning av denne/disse, jf hundeloven § 19, jf. forskrift om hunder § 1. Politiet finner at dokumentasjon på rase/type hund skal fremlegges. Klager har ikke fremlagt slik dokumentasjon.

Politiet har tatt klagers begjæring om utsatt iverksettelse av vedtaket til følge, se dok 8.

. . . "

I forbindelse med klagesaken ble det sendt ytterligere brev fra Rusthaugs daværende advokat. Det ble sendt inn flere bilder av hundene. Det ble også foretatt en adferdstest av Gorm som på det tidspunktet var i politiets varetekt.

Politidirektoratet avgjorde saken ved vedtak datert 8. november 2010. Fra vedtaket hitsettes:

"

Direktoratet konstaterer på bakgrunn av det foreliggende billedmateriale at hundene ligner hverandre innbyrdes og at de utseendemessig har klare likhetstrekk med pitbullterrier og/eller amstaff. Dette gjelder særlig hodefasjonng med forholdsvis bred skalle samt øyenpartiet/pannen. Også polititjenestemennene som observerte hundene den 7. april og lederen av kennelen der "Gorm" er plassert har ved observasjon av hunden/ene konkludert på samme måte.

Det er alminnelig antatt at det er stor likhet mellom amstaff og pitbullterrier. Dette fremheves bl a i § 4 siste ledd i kamphundforskriften som ble avløst av hundeforskriften av 20. august 2004 nr 1204. Amstaff nevnes der eksplisitt som en hund som kan forveksles med farlige hunder. I høringsnotatet til hundeforskriften av 20. august 2004 heter det s 7: "De to hundetyperne lar seg i Norge rent praktisk ikke skille fra hverandre, og det er opprinnelig samme type hund." Det er således ikke mulig å si om de to hundene ligner på pitbullterrier, som var forbudt også etter kamphundforskriften eller amstaff, som ble forbudt først da hundeforskriften ble vedtatt og trådte i kraft.

Når hundene som i dette tilfellet, har likhetstrekk med pitbullterrier, omfattes de ikke av overgangsreglene i hundeforskriften § 3, som primært er aktuelle for amstaff og tsjekkosllovakisk ulvehund, som begge ble definert som "farlig hund" ved hundeforskriftens ikrafttredelse.

.

Klageren har ikke fremsatt slik dokumentasjon. Direktoratet bemerker at det for blandingshunder i praksis vil være vanskelig, og som oftest umulig, å dokumentere hundens lovlighet."

Direktoratet endret imidlertid sitt vedtak slik at som alternativ til avlivning fikk Rusthaug anledning til på visse vilkår å føre Gorm ut av landet under henvisning til adferdstesten. På denne bakgrunn ble Gorm senere utført til Sverige.

Rusthaug ba om utsatt iverksettelse av vedtaket. Ved brev av 19. januar 2011 ga Politidirektoratet utsatt iverksettelse på det vilkår at stevning til retten ble inngitt innen 28. januar 2011.

Stevning datert 20. januar 2011 innkom Nedre Romerike tingrett 24. januar 2011 og oversendt Øvre Romerike tingrett som rett domstol. Stevningen ble mottatt av Øvre Romerike tingrett den 25. januar 2011. Rusthaug la her ned påstand om at Politidirektoratets vedtak av 8. november 2010 skulle kjennes ugyldig samt tilkjennelse av saksomkostninger. Staten v/Justis- og politidepartementet innga rettidig tilsvare datert 15. mars 2011 og nedla der påstand om at Staten v/Justis- og politidepartementet (senere Justis- og beredskapsdepartementet) frifinnes samt tilkjennelse av saksomkostninger.

På bakgrunn av adferdstest av Pablo omgjorde Politidirektoratet ved vedtak av 11. mars 2011 sitt tidligere vedtak til slik at utførselsalternativet også gjaldt for ham.

Det har under saksforberedelsen fremkommet opplysninger om at Gorm trolig er død. På denne bakgrunn er partene enige om at denne saken nå kun gjelder Pablo.

Det ble under saksforberedelsen besluttet å oppnevne sakkyndig i saken. Partene ble i fellesskap enige om at hundedommer Marit Sunde skulle oppnevnes og hvilket mandat hun skulle ha. Etter å ha vurdert Pablo avga Sunde en sakkyndig uttalelse innkommet retten den 12. desember 2011. På mandatets spørsmål om det ut i fra eksteriøret kunne utelukkes at Pablo stammer fra individ eller individer av rasene pitbull eller amstaff, svarer Sunde:

"Ut fra alle de Pitbull jeg har sett, utelukker jeg denne rase bak Pablo, derimot anser jeg muligheten for at det ligger en AmStaff bak i et eller annet ledd, men tror neppe det er en fordobling."

Hovedforhandling ble holdt den 10. mai 2012. Begge parter møtte med sine prosessfullmektiger og avga forklaring. Det ble avhørt seks vitner samt foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser. Den sakkyndige Marit Sunde var til stede under hele hovedforhandlingen og avga forklaring. For Politidirektoratet møtte seniorrådgiver Erna Gjesvold. Under hovedforhandlingen ble Pablo fremvist. Det samme ble en renraset amstaff.

Saksøkerens, Ingun Rusthaugs, påstandsgrunnlag:

Uten forståelige årsaker ble politiet på Romerike varslet av Rusthaugs nærmeste nabo med påstand om at hun hadde to ulovlige kamphunder. Ved Romerike politidistrikts vedtak av 28. mai 2010 ble hundene vedtatt avlivet. Vedtaket ble påklaget, og endelig avslag på klagen ble fattet den 8. november 2010. Etter en adferdsundersøkelse av Gorm ble han

tillatt utført til Sverige. Pablo gjennomførte senere en adferdsundersøkelse og ble boende hos Rusthaug. Flere har vurdert Pablos utseende opp mot rasebeskrivelsen for amstaffrasen. For den kyndige har Pablo ikke likhetstrekk med amstaffrase. Derfor finnes det ikke grunnlag for å kreve ham avlivet.

Med bakgrunn i dokumentasjonsplikten som ble innført for å verne "ikke-farlige" hunder fra å bli rammet av raseforbudsreglene, anføres det at rettstilstanden har utviklet seg gjennom nye bestemmelser slik at de bryter med det som var formålet med dokumentasjonsplikten som ble introdusert i 1995. Formålet med loven er å verne mot utilsiktet skadeomfang. Hundens faktiske adferd må legges til grunn i vurderingen.

De rettsregler som kommer til anvendelse er hundeloven §§ 1 og 19, hundeforskriften §§ 1 og 2, forvaltningsloven § 37 og dyrevelferdsloven §§ 1 og 3.

Det fremgår av hundeloven § 1 at lovens formål er å bidra til å fremme et hundehold som ivaretar hensynene til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden. Den gir regler for hvordan hundeholdet skal utøves av den enkelte for å ivareta disse hensynene. Loven gir også regler for hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet og alminnelig ro og orden. Det fremgår videre av hundeloven § 19 hva som regnes som farlige hunder noe som er nærmere presisert i hundeforskriften. Det fremgår også av hundeforskriften hvilken dokumentasjon som eieren må fremskaffe dersom det er tvil om hunden faller inn under begrepet "farlig hund". Når det foreligger særskilte omstendigheter, kan politiet i enkelttilfeller bestemme at annen tilfredsstillende dokumentasjon kan tre i stedet for kravet etter hundeforskriften § 2 annet ledd. Et viktig formål med regelverket var å bekjempe kamphundmiljøet samt å ivareta hensynet til dyrevelferd.

Det vises til Borgarting lagmannsretts avgjørelse i den såkalte "Prinsessasaken".

Dersom det er tvil om hunden er en farlig hund, gjelder dokumentasjonskravet. Dette fremgår både av forarbeider og Sivilombudsmannens årsmelding.

Dersom det ikke er tvil om at hunden ikke er farlig, gjelder ikke dokumentasjonskravet. I denne saken er det ikke tvilsomt at Pablo ikke er farlig hund. Det gjelder store avvik i utseende i forhold til de raser som er påberopt at han ligner. Det vises til hode, hodemuskelatur, ører, bryst, muskulatur, høyde og generell kroppsstruktur.

Det må her også vektlegges at man er på legalitetsprinsippets område. Prinsippet innebærer at offentlig myndighetsutøvelse i form av forbud og påbud som griper inn i borgernes eiendomsrett eller alminnelige handlefrihet, må skje på grunnlag av rettsregler gitt i lov eller i medhold av lov.

Før saken kom opp var Rusthaug ikke klar over at det var noen regler for kamphunder eller at det forelå noen hundelov. For henne var det derfor vanskelig å innrette seg etter loven og dens overgangsbestemmelser. For henne var Pablo og Gorm familiehunder.

Når politiet synes å mene at Pablo omfattes av dokumentasjonskravet, synes det å bygge på en lite nyansert vurdering. Det synes ikke å ha vært foretatt noen kvalitetssikring av vurderingen. Rusthaug har i praksis heller ingen muligheter til å oppfylle dokumentasjonskravet. Det er heller ikke mulig å genteste Pablo for å klargjøre hvilke raser han er blanding av.

Når det gjelder eksteriørvurderingen, vises til forklaringen fra den sakkyndige Marit Sunde som opplyste at det var umulig å si hva Pablo genetisk er. Hun utelukket at det er pitbull i Pablo. Som mulig tegn på Amstaff viste hun til rosenører og hvitt bliss, men dette er det ifølge Sunde også mange andre raser som har. Hun fremhevet Pablos gemytt som minnet om gemyttet til en labrador.

Hensett til lovens formål er sannsynligheten for at Pablo har amstaff i seg så liten at man i praksis kan se bort fra den.

Retten må også se hen til dyrevelferdsloven § 3; at dyr har en egenverdi.

Reelle hensyn bør også kunne vektlegges i denne saken; at det foretas en vurdering av resultatets godhet. Hele hunden må vurderes som individ. Man må se på hva loven er ment å ramme og ikke anvende lovverket formalistisk.

Rusthaug la ned slik

P å s t a n d :

1. Politidirektoratets vedtak av 08.11.2010 kjennes ugyldig.
2. Ingun T. Rusthaug tilkjennes saksomkostninger i saken.

Saksøktes, Staten v/Justis- og beredskapsdepartementets, påstandsgrunnlag:

Det anføres at saksøkers hund omfattes av dokumentasjonskravet som følger av hundeloven § 19, jf hundeforskriften § 1, jf § 2. Staten oppfatter det som ubestridt at kravene til minstedokumentasjon som følger av forskriften § 2 annet ledd ikke er innfridd.

Overgangsreglen i § 3 kommer ikke til anvendelse idet denne kun gjelder hunder som var lovlig før forskriften ble vedtatt og at dokumentasjonskravet i § 3 andre ledd bokstav b ikke er innfridd. Pitbullterrier har vært sammenhengende forbudt siden 1990-tallet, og det er i praksis ikke mulig å skille denne fra amstaff på bakgrunn av eksteriør. I en slik situasjon kommer overgangsregelen ikke til anvendelse, og man faller tilbake på hovedregelen i § 2. Det vises til Borgarting lagmannsretts dom av 26. januar 2007(Prinsessasaken) hvor de rettslige utgangspunktene er presist oppsummert.

Da Politidirektoratet har tillatt utførsel fremfor avlivning, jf omgjøringsvedtaket av 11. mars 2011, er det ikke nødvendig å gå inn på forholdet mellom disse to alternativene.

Det rettslige utgangspunktet for bevisførselen er hundeloven § 19 som gir forskriftshjemmel både for fastsettelse av forbud mot visse hundetyper og for dokumentasjonskrav som også gjelder hunder som lett kan forveksles med farlige hunder. Etter forskriften er det ulovlig å ha Pitbullterrier (pitbull) eller Amerikansk staffordshire terrier (amstaff) eller en blanding der en eller flere av disse er med og det uansett blandingsforhold.

For at overgangsreglene skal komme til anvendelse må hunden ha vært lovlig holdt før forskriftens vedtagelse. Pitbullterrier har vært sammenhengende forbudt siden 1991, og ved tvil om hundens rase gjaldt dokumentasjonskravet også under tidligere regelverk. Dokumentasjonskravet har vart siden 1995. Overgangsreglene har først og fremst betydning for de tilfellene hvor det er renraset amstaff.

På bakgrunn av adferdstesten av Pablo, har Politidirektoratet truffet vedtak som tillater utførsel som et alternativ til avlivning.

Dokumentasjonskravet inntreder dersom det er tvil om hunden er av forbudt rase eller et blandingsforhold hvor en eller flere forbudte raser er med. Ved avgjørelsen foretas det en eksteriørmessig objektiv vurdering av hunden. Hundens eksteriør gir rimelig tvil om han er en blandingshund hvor ulovlig hunderase er med. For å rammes av forbudet trenger ikke hunden å ha alle trekkene fra de aktuelle forbudte raser; spørsmålet er om det er eksteriørmessige trekk som minner om pitbull/amstaff. Til vurderingen bruker politiet bilder/fotografier og på denne bakgrunn fikk de sterke holdepunkter for at det var pitbull/amstaff i Pablo. Selv om Pablo nå er microchipet, er det ikke den "riktige" typen da den ikke er koblet opp til et stamtavlerregisteret. Dokumentasjonskravet er følgelig ikke innfridd. Overgangsreglene har ikke selvstendig betydning her all den tid pitbull har vært forbudt siden 1991 og dokumentasjonskravet eksistert siden 1995. Det vises til at vitnene som har gitt uttrykk for at Pablo har trekk av både pitbull og amstaff. Man kan ikke utelukke at det er pitbull i ham. Ved denne vurderingen har hundens gemytt ingen betydning.

Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet la ned slik

P å s t a n d :

1. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet frifinnes.
2. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet tilkjennes sakens omkostninger.

Rettsens merknader

Saken gjelder gyldigheten av Politidirektoratets vedtak av 8. november 2010 supplert med vedtak av 11. mars 2011. Gorm ble i sin tid utført til Sverige og er trolig død der. Tvisten gjelder nå bare hunden Pablo.

Det er enighet om at retten kan prøve alle sider av vedtaket, jf hundeloven § 25 første ledd.

Det legges etter bevisførselen til grunn at det ikke har oppstått uønskede hendelser med Pablo.

Slik retten ser saken, reiser den fire problemstillinger:

1. Omfattes Pablo av hundeloven § 19, dvs foreligger tvil om hvorvidt det i hans blanding inngår "farlig hund"?
2. Dersom Pablo omfattes av § 19, omfattes han da av dokumentasjonskravet?
3. Hvis han omfattes av dokumentasjonskravet, er det da oppfylt?
4. Om overgangsregelen i hundeforskriften § 3 er oppfylt?

Pablo antas født i 2003, dvs før någjeldende hundelov trådte i kraft og før någjeldende hundeforskrift (av 20. august 2004) ble vedtatt. Det legges til grunn at etter den tidligere

hundeforskrift (av 15. januar 2001) var det tillatt å ha hund av rasen amstaff i Norge. Det legges videre til grunn at Pablo ble registrert (chippet) først 29. april 2010. Det legges videre til grunn at han ikke kan gentestes for å gi holdepunkter for rasetilknytning.

Bevisførselen under hovedforhandlingen var hovedsakelig om hvilke hunderaser som ligger i Pablo. Alle vitnene med unntak av saksøkte sakkyndige vitne, var fast bestemt på at Pablo er en blandingshund som kan ha mange forskjellige raser i seg. Politiets sakkyndige vitne som forøvrig er hundekontakt ved en større politistasjon i Oslo, mente bestemt at Pablo er en renrasert amstaff. Etter bevisførselen legger retten imidlertid til grunn som sikkert at Pablo er en blandingshund. Avgjørende blir det da hvorvidt det er pitbull eller amstaff i ham. Retten legger til grunn at denne vurderingen først og fremst skjer ut i fra en eksteriørmessig bedømmelse.

Staten har i sin prosedyre henvist til Borgarting lagmannsretts avgjørelse i den såkalte "Prinsessasaken". Når det gjelder faktum, skiller den saken seg fra den som her behandles på to vesentlige punkter. Det ene er at i Prinsessasaken, la man til grunn at hun var en blandingshund hvor pitbull inngår. Det andre forholdet lagmannsretten vektla, var fagkunnskapen hos den polititjenestemannen som anmeldte forholdet. Om hvorvidt dokumentasjonskravet var inntrådt, uttalte lagmannsretten:

"Ved denne avgjørelse legger lagmannsretten vesentlig vekt på vurderingen til polititjenestemannen som anmeldte forholdet. Han hadde gjennom sitt arbeid omfattende erfaring med vurdering av slike saker, og bedømte Prinsessa til å ligge klart innenfor den gruppe av individer hvor kravet til dokumentasjonsplikt oppstår. Hans vurdering skjedde på bakgrunn av en totalbedømmelse av hundens utseende..."

Retten legger til grunn at den polititjenestemannen som rapporterte til Romerike politidistrikt om Rusthaugs hunder, ikke hadde nevneverdige forkunnskaper om de raser som etter hundeloven/forskriften er forbudt. Under vitneforklaringen under hovedforhandlingen kom ikke vitnet inn på eksteriørmessige vurderinger, men vitnet hadde i sin melding til Forvaltningsavdelingen opplyst at hundene bar preg av amstaffrase. For retten synes det som om vitnet først og fremst merket seg ved hundenes oppførsel; at de var voldsomme, hoppet og bjeffet. På denne bakgrunn uttalte vitnet at personer ukjent med hunder kunne bli engstelige. Dette vitneprovet har etter retten lite bevisverdi i forhold til en eksteriørmessig vurdering. Vedkommende som traff det forvaltningsmessige vedtaket ved Romerike politidistrikt gjorde dette ut i fra en eksteriørmessig vurdering på bakgrunn av bilder av hundene sammenlignet med opplysninger/bilder i oppslagsverk. På bakgrunn av dette mente hun at hundene på ut i fra hodefasjon, øreplassering, øyne og brystkasse kunne passe på rasebeskrivelsen for amstaff.

Partsrepresentanten for Staten, seniorrådgiver Erna Gjestvold som var saksbehandler for Politidirektoratets vedtak, forklarte under hovedforhandlingen at det fra Politidirektoratets side ikke var drevet aktiv opplæring vedrørende de forbudte hunderasene eller foretatt noen kvalitetssikring av politiets kompetanse på dette området. Som regel baserte direktoratet sine avgjørelser på billedmateriale; så også i denne saken. Hun har arbeidet med denne sakstypen i tre år, og i denne perioden har hun behandlet fire til fem saker med denne problematikk. Hun viste til at forskriftene ikke la opp til noe sakkyndig skjønn. Hun opplyste at dersom man var sikker på at det kun var amstaff i Pablo og ikke pitbull; kunne saken ha stilt seg annerledes. Det er imidlertid vanskelig å skille amstaff- og pitbulltrekk.

To kvalifiserte hundedommere avga forklaring i saken. De har begge også under saksforberedelsen avgitt skriftlige erklæringer på bakgrunn av egne undersøkelser av Pablo. Autorisert eksteriørdommer for Gruppe 3 (terriers) Jul Hamlot mente Pablo er blandet med mye, og at det er umulig å si hva han er blanding av. Han tvilte imidlertid på at mor eller far var renraset amstaff. Hamlot dømmer amstaff på utstillinger i Norge og fant Pablo totalt atypisk i forhold til denne rasen. Han har blant annet ikke kraftig nok kjeveparti, andre øyne og ikke så stor stopp ved nesen. Pablo er mer støvertype (harehund); fra beagle og oppover. Pitbull er lettere i kroppen enn amstaff, og Hamlot ser ikke noe pitbull i Pablo. Hvis han skal fremheve noen raser som Pablo kan minne om; er det rottweiler, boxer, dobbermann, mastiff.

Den rettsoppnevnte sakkyndige, hundedommer Marit Sunde, utelukket at det var pitbull i Pablo. Amstaff og pitbull kan være snarlige, men det er klare forskjeller som gjør det mulig å skille dem. Hun mente at Pablo for en ukyndig person umiddelbart kan ha trekk som noen forbinder med amstaff som bredt hvitt bliss og rosenører. Sunde mener at Pablo ikke har noen rene raser i seg før tre til fire generasjoner bakover. Trolig er det da en labrador eller rottweiler. Hun mente videre at Pablo kan ha en god andel av (dårlig)boxer i seg, med hode til en bullmastiff og med væremåte til en labrador. Det hvite blisset og ørefasongen som kan minne om amstaff, er det mange andre raser som også har. Pablo har heller ikke hodefasjonen til en amstaff; han har for lange og grunne kinnbaker og for lav skalle. Det er også forskjeller i proposjonene mellom hode og kropp.

Når man blander forskjellige hunderaser i flere generasjoner, vet man ikke hva man får. Det er mulig at det i Pablo kan være spor av amstaff, men da snakker man om femte/sjette/syvende generasjon og da neppe en fordobling.

Retten legger etter bevisførselen til grunn at Pablo er en blandingshund, trolig i flere ledd bakover. Ut i fra en eksteriørvurdering har han ingen trekk av pitbull, men et innslag av amstaff i et enkelt ledd flere generasjoner bakover er mulig.

Retten legger følgelig til grunn at det ikke er pitbull i Pablo, og han var følgelig lovlig holdt frem til hundeloven/hundeforskriften av 2004 inntrådte. Det er på det rene at Rusthaug ikke kan oppfylle dokumentasjonskravet dersom et slikt krav kan stilles. I så måte er hun i samme situasjon som det alt overveiende antall eiere av blandingshund i Norge. Hun har heller ikke registrert Pablo på en slik måte at overgangsregelen i forskriften § 3 er overholdt; dvs registrert slik at det vises at hunden var holdt før forskriften ble vedtatt (20. august 2004). Dette er et forhold som ikke lar seg reparere i ettertid.

Formålet med hundeloven/hundeforskriften er å forhindre hundehold som synes unødvendig og uønsket for samfunnet. I forarbeidene er det vist til at det er raser som regnes som kamphunder man ønsket forbudt. Av Ot prp nr 45 (1990-91) fremgår følgende om bakgrunnen for den tidligere kamphundloven:

"Alle typer hunder har vært tillatt i Norge. I den senere tid har det blitt en økende interesse for hold av hunder som er aggressive, kampvillige og utholdende og som av den grunn ansees som farlige for mennesker og dyr. Hunder skal ikke være "kampberedskap" eller oppfattes som det av omgivelsene. Det er i samfunnets interesse å sette en stopper for uønsket hundehold når det virker truende og oppfattes svært negativt av mange mennesker.

Et forbud vil bidra til å gjenopprette tryggheten i bomiljøer som er plaget av kamphunder og deres eiere, gi klare signaler til disse miljøene, forebygge angrep på både folk og andre hunder, og også forebygge lidelser for kamphundene selv som de blir påført ved hundekamper. . . ."

Et klar forutsetning for å utløse dokumentasjonsplikten i forskriften § 2 er at "det er tvil" om et dyr er farlig hund etter § 1; dvs om den blant annet har en blanding av amstaff i seg. Staten har hevdet at det ikke er krav om noe fagkyndig skjønn for å konstatere denne tvilen.

Det fremgår av Ot prp nr 13 (1995-96) side 2 annet spalte blant annet:

" . . .Bestemmelsen vil bare få virkning i tilfeller hvor man har indikasjoner på at man står overfor en hund som kan gå innenfor forbudet. . . .I tilfeller med blandingsraser vil ikke registrering være mulig, og man må i slike tilfeller gå tilbake til opphavets stamtavler. I tilfeller hvor stamtavler ikke er tilgjengelige, vil eier eller annen som har ansvaret for hunden måtte sannsynliggjøre hundens opphav på annen måte. Det må her avgjøres etter alminnelig bevisvurdering om den fremlagte dokumentasjonen er tilstrekkelig. . . ."

Ifølge Ot prp nr 48 (2002-2003) til någjeldende hundelov side 184 annen spalte fremgår blant annet:

" Dokumentasjonsplikten bør inntre der det er tvil om et dyr er farlig hund. Dette vil først og fremst forekomme der hunden har ytre kjennetegn som gjør den sammenlignbar med et forbudt dyr. . . ."

Politidirektoratets vedtak er et forvaltningsvedtak og er følgelig undergitt forvaltningslovens regler. Saken gjelder et pålegg som krever hjemmel i lov, jf legalitetsprinsippet. Selve hjemmelen finnes i hundeloven. De avgjørelser/vurderinger som skal gjøres forut for et eventuelt avlivningsvedtak, gir langt på vei ikke rom for skjønnsutøvelse, f eks hvordan dokumentasjonsplikten kan oppfylles hvis det først foreligger en plikt til å dokumentere. Imidlertid vil den innledende vurderingen "Dersom det er tvil", bero på et skjønn, nemlig om det er grunn til å tvile. Spørsmålet blir om det kan stilles noen faglige krav til denne vurdering, eller om det er overlatt til enhver innen vedtakskompetent myndighet å avgjøre hvorvidt det er tvil uansett kjennskap til hunderaser. Staten er av den oppfatning at man her ikke kan stille krav om noe fagkyndig skjønn.

Det følger av forvaltningsloven supplert med de uskrevne regler om forvaltningskjønn hvilke krav som kan stilles til avgjørelsesgrunnlaget for forvaltningsavgjørelser.

Det følger av forvaltningsloven § 17 første ledd første punktum at "forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtaket treffes". Hvor langt utredningsplikten går, vil være avhengig av sakstype. Normalt må man si at utredningsplikten går lenger i saker hvor vedtaket er inngripende for den vedtaket angår. Når det gjelder sakstype som den foreliggende, er det åpenbart at den vedtaket gjelder ikke kan oppfylle de krav til avklaring som loven setter (dokumentasjon på stamtavle). Dette forholdet tilsier at forvaltningen må være ekstra grundig i sine undersøkelser for å opplyse

saken. Det årlige saksantallet – få saker – tilsier også at en grundig saksutredning ikke vil bli nevneverdig belastning for forvaltningen.

Slik lovgivningen på området er bygget opp, blir det avgjørende forhold for hunder som ikke er registrert innen fire måneder etter forskriftens ikrafttredelse (20. august 2004) eller ikke kan forevise stamtavle – i realiteten de fleste blandingshunder – er hvorvidt noen er i tvil om det er forbudt hund i dem slik at dokumentasjonskravet kan settes.

Dokumentasjonskravet vil de fleste i praksis ikke være i stand til å oppfylle. For å ivareta rettssikkerheten nødvendiggjør dette etter rettens mening at det må kunne stilles krav til faglig hundekompetanse hos de(n) som skal avgjøre om det foreligger slik tvil at dokumentasjonskravet inntreffer. Det har ikke fremkommet noe i saken som tyder på at de som har deltatt i saksbehandlingen har spesielle kunnskaper om de forbudte hunderaser og eksteriørbedømming av hund. Det er heller ikke fra forvaltningsorganet innhentet sakkyndige uttalelser til bruk i vurderingen, f.eks. fra hundedommer. Både saksbehandler ved Romerike politidistrikt og ved Politidirektoratet har opplyst at de brukte bilder av Pablo og sammenlignet med bilder i hundeoopplagsverk. Hensett til at dette skjønnsstema i realiteten er det som et avlivningsvedtak vil avhenge av, må det stilles krav til et hundefaglig skjønn hos den som konstaterer tvil om det er forbudt hunderase i den hunden saken gjelder. Først da; kan man stille krav om dokumentasjon. Retten tolker også den tidligere nevnte dom i "Prinsessa-saken" til støtte for dette synet. Av vesentlig betydning for lagmannsrettens avgjørelse i den saken var nettopp hundekompetansen til den polititjenestemannen som anmeldte saken.

Pablos herkomst har blitt grundig belyst under hovedforhandlingen. Retten har i så måte hatt et mye bedre grunnlag for å vurdere saken enn forvaltningsorganene da de traff sine vedtak.

Etter bevisførselen finner retten å konkludere med at Pablo ikke har pitbull i seg. Han har muligens amstaff, men neppe nærmere enn femte til syvende generasjon og neppe i flere ledd. Spørsmålet blir da om denne muligheten – som retten ikke anser som mest sannsynlig her – er nok til å være i slik tvil at dokumentasjonskravet kan stilles. Det må her også hensynstas at en blandingshund som trolig er blanding i generasjoner neppe har noen særlige rasetrekk igjen etter en stund; selvfølgelig alt avhengig av hvilke hunder man er blandinger av. Når det gjelder Pablo, vises det til den sakkyndiges og vitnet Hamlots vurdering om hvilke raser Pablo trolig kan være av. Det ble i den forbindelse nevnte harehund/støver, bokser, dobbermann, mastiff, rottweiler og labrador. Ingen av de sakkyndige assosierte Pablo med forbudte hunderaser. For retten fremstår det da som høyst tvilsomt om Politidirektoratet i sin saksbehandling kan sies å ha utøvd et faglig forsvarlig skjønn slik at direktoratet kan konkludere med at det er grunnlag for tvil om det er forbudte hunderaser i ham.

Bakgrunnen for hundeloven og hundeforskriften var å ivareta samfunnshensynet for trygghet og dyrevelferden ved å forby hundekamper og hold av denne typer hunder som representerer en fare for samfunnet gjennom sitt gemytt og blant annet er aggressive og uberegnelige både i forhold til mennesker og andre dyr. I så måte synes Pablo gemyttmessig langt fra det loven ønsker å ramme.

Etter dette finner retten at Politidirektoratet vedtak er ugyldig idet det fremstår som vilkårlig idet avgjørelsen ikke bygger på et forsvarlig skjønn.

Saksomkostninger

Rusthaug har vunnet saken fullt ut. Det følger da av tvisteloven § 20-2 første ledd at Rusthaug har krav på å få sine saksomkostninger erstattet av motparten.

Advokat Gjestvang har fremlagt saksomkostningsoppgave på til sammen kr 193.797,- hvorav kr 181.812,- utgjør salær inkl mva.

Motparten har protestert på oppgaven ved prosesskriv av 16. mai 2012. Her protesteres det mot kravet idet staten mener at salærkravet går langt utover det som er nødvendige kostnader med å føre en sak av den aktuelle karakter. Det vises her til tvisteloven § 20-5 (1) og vises videre til Tore Schei m.fl. kommentarutgave til Tvisteloven s 923flg.

Det anføres videre at en part som velger å la seg bistå av særlig kostbar bistand selv må bære merkostnadene ved dette. Det aksepteres imidlertid at saksforberedelsen i denne sak har vært mer omfattende enn hva som vanligvis er tilfelle i denne type saker noe som innebærer at det kan være rimelig med noe høyere utgifter enn hva som er normalt. Et salærkrav på nesten kr 200.000,- i en sak av denne karakter, ligger imidlertid langt utenfor hva som er rimelig. Staten har vanskeligheter med å se at bruk av 22 arbeidstimer frem til inngivelse av stevning og 66 timer fra stevning til hovedforhandling (12 arbeidsdager til sammen) er en rimelig tidsbruk.

Advokat Gjestvang har ved prosesskriv av 16. mai 2012 begrunnet sitt salærkrav nærmere. Her anføres blant annet at oppgitt timeantall er reelt. Det vises til at saksøker har vært den offensive part som har brukt mange timer på å sikre bevis og etterspørre dokumentasjon på flere spørsmål uten at dette er mottatt. I denne saken har det vært veldig vanskelig eller umulig å oppdrive dokumentasjon på grunn av at de dokumentasjonskrav som stilles ikke har tatt høyde for det tilfelle at det er uenighet om rasebakgrunnen for blandingshunder. Det er også gjort et betydelig arbeid for å undersøke hvorvidt Gorm var avlivet.

Retten er enig i at denne saken har krevet vesentlig mer saksforberedelse enn en en-dags sak normalt gjør. Det fremgår av saksdokumentene at Rusthaug har hatt skiftende advokatbistand. Etter det retten kan se er det tre advokater som har bistått henne på forskjellige stadier av saken. Advokatskifter medfører normalt økte omkostninger idet det er flere personer som må sette seg inn i saken; dens forhistorie osv. Retten finner det ikke rimelig at saksøkte skal dekke disse merkostnadene. Nåværende prosessfullmektig kom først inn i saken ved prosesskriv av 13. mai 2011, dvs etter at stevning har vært uttatt. Omkostningsoppgaven splitter kun mellom før og etter hovedforhandling. Retten finner å foreta en skjønsmessig reduksjon i oppgaven for antatte merutgifter i forbindelse med advokatskifter. Slik retten ser det har nåværende prosessfullmektig kun i begrenset grad hatt besparelser ved det arbeid tidligere prosessfullmektiger har gjort. Etter rettens mening bør Rusthaugs interesser være vel ivaretatt innen en salærramme på kr 130.000,- ink mva. I tillegg kommer rettens gebyr kr 4.300,- samt utgifter til saksøkers vitneførsel. Retten anser saksøkers vitneførsel som nødvendig og utgiftene til denne kr 7.685,- som rimelig og nødvendig. Det samlede beløp kr 141.985,- utgjør Statens omkostningsansvar.

I tillegg kommer utgiftene til den sakkyndige med til sammen kr 16.306,- hvorav kr 12.480,- utgjør salær. Dette må også dekkes av Staten.

Dommen er ikke avsagt innen den tid tvisteloven setter. Fristoversittelsen skyldes andre dømmende oppgaver hos dommeren.

SLUTNING

1. Politidirektoratets vedtak av 8. november 2010 delvis endret ved vedtak av 11. mars 2011 kjennes ugyldig.
2. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet tilpliktes å betale saksomkostninger til Ingun Rusthaug med kr 141.985,--
etthundreogførtientusenihundreogåttifemkroner - innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse.
3. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet tilpliktes å dekke utgiftene til den sakkyndige med 16.306,- - sekstentusentrehundreogsekskroner.

Retten hevet.

Randi Haukebø

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.